

НАРКОТЕРОРИЗАМ: ТРГОВИНА ДРОГОМ КАО ВИД ФИНАНСИРАЊА ТЕРОРИСТИЧКИХ АКТИВНОСТИ

Сажетак: Терористи су одувек константно тражили начине да финансирају своје илегалне активности и скупе нападе путем незаконитих средстава као што је трговина дрогом. У раду се описује веза између трговине наркотицима, и терористичких активности, примери трансакција између различитих врста криминалних, терористичких организација и добављача наркотика и оружја. На основу тога ће се анализирати трендови у таквим трансакцијама и импликације и структуре односа формираних од стране типова група које се разматрају. Оба ентитета су опасни и веома нестабилни актери у свету глобалне трговине и глобалне сигурности. Презентовале се стање трговине дрогом у свету где се испитују фактори који подривају систем националне безбедности и оправдавају потребу сарадње између органа безбедности и надлежних органа страних држава ради борбе против илегалне трговине дрогом. Такође, рад ће ревидирати глобални нарко-тероризам и његове теорије и емпиријске користи за различите групе за овај облик тероризма у различитим регионима како би се обезбедила глобална процена ризика и везе ових група са међународном трговином наркотицима.

Кључне речи: трговина дрогом, тероризам, финансирање тероризма, национална безбедност

Увод

Након Хладног рата, државе су генерално престале да финансирају терористичке организације, што је за последицу имало то да они сами финансирају своје активности. Већина новца за финансирање тероризма се добија незаконитим средствима укључујући преваре и друге злочине, као и тзв. „добровољне“ донације. Трговина дрогом је профитабилнија од других незаконитих активности, јер терористи могу кријумчарити готово све, укључујући и дроге и људе, како би финансирали своје нападе. Од производње у поређењу са дистрибуцијом, цене се невероватно повећавају. Неке терористичке групе имају годишњу кампању прикупљања средстава којом члановима своје заједнице

* marko.krstic.1982@gmail.com

наплаћују стопу, зависно од процењеног годишњег прихода, и није им ни стране ни изнуђивање од трговаца дрогом. Најбитнија разлика између тероризма и организованог криминала је циљ тероризма, а то је довођење до политичких или идеолошких промена употребом насилних средстава, а не само пуког стицања средстава. Транснационалне криминалне организације и терористичке групе делују различито, њихови циљеви су различити и њихове методологије су у великој мери контрастне. Развојне инфраструктуре многих земаља омогућиле су овим групама да се укључе у нове могућности и траже нове спонзоре и пословне partnere. Терористичке групе траже партнерства не само са другим терористима, већ се често повезују са организованим криминалним групама широм света. Анализе су поткрепиле идеју да су везе и сарадња терористичких и организованих криминалних група олакшале делотворне операције које континуирано изазивају опасност и конфузију у неограниченом глобалном оквиру еволуције, с обзиром на то да су те групе добиле логистичко убрзавање кроз експлоатацију растућих глобалних неједнакости, продубљивање сиромаштва, погоршања стандарда живота и других изазова са којима се суочава свет у развоју. У данашње време, терористичке организације све више еволуирају у хибридне групе учествујући у илегалном пословању. Трговина дрогом и хаос који терористички напади изазивају, умногоме утичу на целокупно друштво, спокојство и здравље грађана.

Од 90-их година прошлог века и накнадног опадања државног спонзорства за тероризам, организоване криминалне активности постале су главни извор прихода за терористичке групе широм света. Користећи преседан који је поставио нарко-тероризам, како се појавио у Латинској Америци током 80-их, употреба овог злочина постала је важан фактор у еволуцији тероризма. Као таква, последња деценија прошлог века може се описати као деценија у којој је консолидован тероризам са премисама организованог криминала и променљива природа тероризма значе да су ове две традиционално одвојене појаве почеле да откривају многе оперативне и организационе сличности. Заправо, чини се да криминалне и терористичке групе уче и размењују знања једни од других и прилагођавају се успесима и неуспесима, што значи да је неопходно признати и разумети континуум криминала и терора како би формулисали ефективне реакције државе на ова еволуциона и периодична зближавања. У сврху овог рада, фокус анализе ће бити нетрадиционалне безбедносне претње, као што су транснационални организовани криминал, недозвољена трговина дрогом и тероризам који се стално појављују. Штавише, литература у студијама безбедности такође указује на све већу забринутост у погледу тога како су државе подложне оваквим претњама. У прошлости, ови нетрадиционални сигурносни проблеми углавном су третирани као домаћи. И питања као што су илегална трговина дрогом и њихова употреба нису перципирана као непосредна и хитна расправа и није изгледало као подручје истраге чак и у академској литератури. Како се светски пејсаж у 21. веку трансформисао путем глобализације, природа терористичких организација такође се знатно променила. За све своје доприносе економском расту и технолошком напретку, глобализација је такође произвела оштрије нежељене ефекте, укључујући и далеко веће ола-

кшице за трговину наркотицима, експанзији криминала и тероризма преко граница. Све више глобализована природа ових појава чини све неопходнијим да одбрана против њих буде и барем делимично глобална. За разлику од терористичких група у прошлости, које су карактерисали претежно субтерантни актери, данашњи терористи су транснационалне групе које послују на глобалном нивоу. Подстакнута државном слабашћу, глобализација повећава технолошке међусобне повезаности и корумпирани, владини званичници, „нови терористи“ користе свеукупни пад међународне сигурности. Тероризам је крајњи облик организованог криминала и обухвата све врсте криминалитета и као вишак увек има политичке компликације. Најважнија разлика између „обичног“ организованог криминала је циљ тероризма, јер се ради о политичким или идеолошким променама употребом насилних средстава, а не самог обогаћивања. Трговина дрогама и тероризам су на први поглед потпуно различити облици криминала, међутим, они често постоје у комбинацији. Првобитно, терористи и герилци су били смртни непријатељи произвођача и трговаца дрогом. На идеолошком нивоу револуционари су се супротставили употреби дрога и кажњавали оне у својим редовима који су прекршили ово правило. Али, с временом, производња и кријумчарење дроге су практиковали герилске и терористичке левичарске групе, касније и десничарске, као и оне које нису припадале ни једнима ни другима, већ и етно-сепаратистички терористи.

Концепт наркотероризма

Нарко-тероризам је једна од речи која је заступљена у спољној и унутрашњој политици. Међутим, треба истаћи да иако се реч често користи и служи као основа неколико одлука у политичким круговима, његова дефиниција је двосмислена по томе што има различит фокус и импликације у зависности од тога који је део сложене речи наглашен. Термин нарко-тероризам први пут се користи за описивање кампања трговаца дрогом користећи терористичке методе, као што су употреба аутомобилских бомби, атентата и киднаповања, против полиције у Колумбији и Перуу. Нарко-терористи у овом контексту односе се на појединце попут нарко боса Пабла Ескобара из Картела Меделин у Колумбији и других чланова картела наркотика, мафије или других криминалних организација, чији су поступци дефинисани као „покушаји трговаца наркотицима да утичу на политику владе систематском претњом или употребом насиља“ (Vjornehed, 2004).

Концепт наркотеризма први пут је формулисао председник Перуа Белунде Тери 1983. године за квалификовање терористичких напада на полицију. Криминалци који су се бавили трговином дрога, користили су терористичке методе како би утицали на политику земље. Ова појава је добила пажњу јавности 1985. године, када је картел Меделин удружио снаге са терористичком групом и напао Врховни суд у Боготи (Колумбија) како би спречио изручење неколико врхунских кокаинских босова САД-у и том приликом је убијено једанаест судија (Nevirko, 2017). Од почетка 90-их, дефиниција „наркотерориз-

ма“ се проширила и то је пратило доста конфузија. Ема Бјорнехед истиче да је дефиниција „наркотероризма“ „скоро двојна по карактеру“ и „нагласак је стављен на аспект дроге или пак тероризам а ти аспекти се значајно може разликовати“. Она тврди да је то „проблематичан концепт“ - делимично јер то може подразумевати „спајање два феномена“ -, „може се тврдити да ће то компликовати, а не олакшати дискусије о ова концепта“. Агенција (ДЕА) дефинише „наркотероризам“ као „подгрупу тероризма у којој терористичке групе или њима придружене особе учествују директно или индиректно у култивацији, производњи, транспорту или дистрибуцији контролисаних супстанци и новчаних средстава добијених од ових активности“ (Gomis, 2015:2).

Термин „нарко-тероризам“ се односи на оне терористичке групе које су само делимично финансиране од стране продаје нелегалних дрога, већ на идентификацију организованих трговаца наркотицима који желе да утичу на политику владе помоћу терористичких средстава. Треба узети у обзир методе које се користе за сузбијање оба. Стога, борба против трговине дрогом не мора нужно бити једнака борби против тероризма, иако „нарко-тероризам“, који је представљен као претња одређених интересних група, вероватно легитимира и ојачава неуспел глобални рат против дроге (Jonas A, Jonas K. 26). Добит добијена од индустрије трговине дрогом подржава операције терористичких група и резултујући „нарко-тероризам“ представља сигурну претњу међународној заједници. Овај термин је конципиран на различите начине (Myers, 2013), и током година уведено је неколико његових дефиниција. Најширу дефиницију даје Окфордски речник (1999) где се наводи да је то „тероризам повезан са трговином забрањеним дрогама“. Не указујући на то да ли су идеолошки, политички, криминални и комерцијални мотиви главни фактори који подстичу на активност. Најједноставнији начин описивања наркотеризма је, да је то комбинација нелегалног комплекса дрога, насиља и моћи, где су незаконита трговина дрогом и незаконито вршење власти постале агрегиране у таквим случајевима где се угрожава демократија и владавина права. Касније, терористичке организације које су управљале идеологијом преузеле су трговину наркотицима као извор прихода.¹ (Hartelius, 2008).

У савременим академским круговима, термин нарко тероризам подразумева деловање више од једне групе или организације. С обзиром на то да подразумева везе тероризма и трговине дрогом, операције које спроводи таква група спадају под нелегалне параметре у очима међународног спровођења закона. То је таква врста криминалитета који подразумева деловање групе тајним путем подземних мрежа. Терористи и трговци наркотицима раде дуж таквих простора тајности и прикривања од спровођења закона, јер управо та тај-

¹ Процењено је да ФАРЦ герила Колумбије има нето добит од криминала везаних за дрогу (укључујући „опорезивање“ и „заштиту“ илегалне трговине кокаином) од најмање 300 милиона \$ сваке године. Годишњи укупни приход од трговине дрогом за кретања попут Ал Каиде процијењен је од стране УН на 2,4 милијарде долара. Дванаест од 28 организација које су у октобру 2001. године биле проглашене терористичким организацијама од стране америчког Стејт департамента, изјавили су да су укључени у илегалну трговину наркотицима, од Сендеро Луминосо из Перуа до Тамилских тигрова Шри Ланке.

ност служи као заједнички интерес да остану неоткривени. Поред тајности, криминалну природу обе групе карактерише немилосрдност употребе цивилног становништва у остваривању својих циљева (Su, 2013). Стручњаци претпостављају да терористичке групе стално повећавају своје учешће у уносној илегалној трговини дрогом и користе приход од истих како би проширили своје активности. Новчана средства дозвољавају групама да набављају оружје и опрему, регрутују више кадрова, подмићују званичнике и успостављају мрежу комуникација и сигурних кућа. Са овим средствима терористи могу планирати и извршити више напада. Стручњаци такође примећују да су терористичке групе погодне за увођење у трговину наркотицима и имају користи од њих, јер послују изван правне и нормативне сфере. Даље, недозвољене дроге су извршни ресурси за мале, недржавне актере као што су терористи, јер се могу експлоатисати са мало инвестиција у инфраструктуру и имају високу вредност у односу на трошкове транспорта. Приходи од дроге су постали важнији за терористичке групе због опадања државног спонзорства у периоду након Хладног рата. Уз то, пошто је више од 11 % више надзора над терористичким изворима прихода након 11/09, такве групе су оствариле приходе од незаконитих активности које је тешко пратити. Штавише, стручњаци упозоравају да је трговина недозвољеним дрогама угрозила владе и сигурност у земљама попут Авганистана, и помогла да се створи окружење које је веома погодно за терористичке покрете. Као резултат, терористичке групе успевају у земљама које су политички дестабилизоване због трговине дрогом (Piazza, 2011).

Постоји много сличности између терористичких организација и организованих криминалних групе. Према Уиару (2006) ово се објашњава на следећи начин:

- Пре свега, и једни и други делују тајно и иако имају снажно централно вођство, углавном се базирају на ћелијским структурама како би постигли своје циљеве. Свакодневне операције врше чланови малих ћелија.
- Оба користе насиље и производе углавном цивилне жртве, а застрашивање и страх су карактеристике обе групе.
- Користе сличне тактике, попут киднаповања, атентата, изнуђивања.
- Терористичке организације и групе криминалних организација користе организацију као легитиман бизнис или добротворну организацију.
- Оба користе слична средства за прикривање профита и прикупљање средстава.
- Активности обеју група прелазе национално-регионалне транснационалне поделе; обе групе захтевају сигурно уточиште и као резултат имају тенденцију да искористе предности заједница у дијаспори.
- И једнима и другима помажу корумпирани службеници од чијих услуга и једни и други имају користи, као што је приступ лажним документима, укључујући пасоше и друге идентификационе и царинске документе за кријумчарење робе и оружја.

Стручњаци и практичари се слажу да се структуре и праксе тероризма и организованог криминала и даље развијају и све теже и динамичније. Терористичке и организоване криминалне групе су предузетније од спровођења закона, брже одговарају на промене у технологији, тржиштима, прописима и дина-

мика квалификованих тржишта рада. Данас су и једни и други постали све распрострањенији и тешко препознатљивији јер су усавршили вештине и знања и постали мобилнији него раније (Durnagö, 2009:53-54). Наведена веза се такође односи на формирање савеза између криминалаца и терориста. Ове две врсте односа, како она тренутно постоје, чине главне компоненте те везе; однос између организованог криминала и тероризма развио се у нешто сложеније облике. Међутим, разлика између политичког и кривично мотивисаног насиља често је замућена. У многим аспектима, пораст транснационалног организованог криминала у 90- им годинама и променљива природа тероризма произвела су две традиционално одвојене појаве које су почеле да откривају многе оперативне и организационе сличности. Сигурност, као резултат тога, сада треба посматрати као мешавину традиционалних и нових претњи, који међусобно комуницирају и међусобно конвертују. У овом контексту постоји континуум криминала и терора (Illicit drug trafficking, 173)

Како је глобализација омогућила међусобно повезивање светских тржишта, она је такођер омогућила глобалну трговину на незаконитом тржишту. Као резултат тога, створене су везе између различитих криминалних група у којима се трговина дрогама све више користи за финансирање операција терористичких организација и криминалних група. Недуго пре 9/11 колумбијски званичници ухапсили су три ирска држављана који су путовали у Колумбију. Испоставило се да су грађани били експлозивни стручњаци Ирске републичке армије (ИРА) и обучавали су ФАРЦ о стварању и извршењу минобацачких напада. ФАРЦ је платио више од 2 милиона долара за обуку коју је пружила ИРА. ФАРЦ је 2002. године користио ову обуку за покретање минобацачког напада на председничку инаугурацију председника Урибеа (Holmberg, 2009).

Постоје мноштво примера који илуструју постепену повезаност „рата“ за дрогу и терора. Можда је најживљивија реторика повезана са овим концептима. Термин „нарко-тероризам“ - преузео је после 11. септембра ново значење. Надаље, нарко-тероризам може бити карактерисан учешћем група или придружених појединаца у опорезивању, обезбеђивању или на други начин помагању или подржавању напора у трговини дрогом у настојању да даље или финансирају терористичке активности ²(Gallahue, 2011). Расправља се о томе да ли потенцијалну конвергенцију тероризма и активности међународног криминала треба сматрати повећаном сигурносном претњом или благом за боље откривање оба типа ентитета. Неки тврде да конвергенција подразумева повећање не само финансијских ресурса који су доступни овим ентитетима, већ и побољшање тајних способности њихових чланова и проширење географског домета различитих мрежа. Неке терористичке групе избегавају формирање савеза са криминалним синдикатима. Међутим, децентрализоване ћелије, или сарадници са периферним везама са организацијом и даље могу бити укључени у криминалне активности - са или без знања језгра вођства. Штавише, такве терористичке групе могу ипак формирати везе са другим терористичким групама које

² Пример тога како тактике у оружаном сукобу могу утицати комбиновање дрога уз учешће у актуелним непријатељствима догодило се у Авганистану 2009. године када су САД расписале план да нападају трговце дрогом кроз агентате.

су више склоне да раде са криминалним актерима или да се директније укључе у криминалне активности (Rosen, 2010).

Путеви дроге и терористичке групе

Терористи се све више ће се упуштају у организовани криминал, како би умножили средства и добили логистичку подршку од стране криминалаца, делом због успеха америчких агенција и партнера у нападима на друге изворе њиховог финансирања. У неким случајевима, терористи и побуњеници воле сами да извршавају криминалне радње, а када то не могу, обрћају се фасилитаторима. Терористичке организације као што су ал-Схабааб и организације за трговину дрогом, као што су картели у Мексику, окрећу се криминалним активностима као што је киднаповање за откуп, како би се створили средства за наставак њиховог рада. Америчка обавештајна служба за спровођење закона и војне службе навели су да више од 40 иностраних терористичких организација имају везе са трговином дрогом. Неке криминалне организације усвојиле су екстремно и распрострањено насиље у отвореном напору да застраше владе на различитим нивоима. (Rollins, Sun, 2013). Терористичке организације сада добијају већину својих прихода од криминалних активности, а једна од терористичких криминалних активности је трговина дрогом. Конекција између терористичких организација и илегалне трговине дрогама порасла је од краја хладног рата. Према недавној студији, „Процена илегалне трговине дрогом процењује се да прелази више од 330 милијарди долара годишње“, и терористичке организације су активно учествовале у овој трговини дрогом (Khan, 2013).

Терористичке организације обезбеђују сигурност транспорта дрога и њихових трговаца за пролаз кроз њихове регионе. Ово представља изузетну претњу сигурности државних граница. Кријумчарење наркотика у једну земљу показује сигурносне празнине на границама, као и способност лова шверцера наркотика. Терористичке групе, као што су синдикати организованог криминала, користе приход од својих илегалних активности за финансирање својих организација. Међутим, у поређењу са терористичким групама и синдикати организованог криминала, очигледно је да су ове групе веома различите (Levesque, 2012). Доступност нарко-тероризма се шири из појединих региона света у друге области Азије, Блиског истока и Латинске Америке. У Јужној Америци, претња нарко-терористима је добро документована, укључујући терористичке организације као што су Револуционарне оружане снаге Колумбије, Или ФАРЦ; Национална ослободилачка војска, или ЕЛН; и Уједињене групе за самоодбрану Колумбије или АУЦ. Терористичке групе у Колумбији се ослањају на трговину кокаином, транспорт и складиштење кокаина и марихуане, као и опорезивање трговаца људима и кокаинским лабораторијама како би подржали њихов грађански рат, терористичке нападе и, наравно, узимање талаца Американаца, између осталог (Narcoterrorism, 2003) Ове групе се могу назвати нарко-терористичким организацијама. Нарко-терористи су политички

оријентисане групе бораца који су укључени у трговину дрогом и мотивисани су првенствено политичким појмовима.³ Њихов фокус је уништавање система и тражење једнаке расподеле прихода, и могу сарађивати с трговцима дрогом у размени дроге за оружје (Karaman, 2012). Новац који се односи на дрогу ових терориста дошао је првенствено од „пореза“ и накнада за трговце људима у замену за заштиту недозвољених активности, лабораторија и пошиљки. Међутим, током последњих неколико година, ФАРИЦ⁴ и АУЦ су директно учествовали у трговини дрогом (Steinitz, 2001).

Европске ћелије исламске државе и друге цихадистичке групе користе своје везе за трговину илегалним дрогама како би финансирале своје операције у Ираку и Сирији, изјавили су шпански обавјештајци за дневни лист АБЦ данас.⁵ Према изворима шпанских обавештајних података, цихадисти у земљи се ослањају на знање о путевима кријумчарења наркотика за извоз оружја, и регрутовање нових чланова из ЕУ у Ирак и Сирију, а недавна оперативна кампања за легално прикупљање средстава за терористичке организације довела је до повећане трговине илегалним оружјем и лековима као што су „кокаин, хероин и хашиш“ (Sharkov, 2014). Растуће везе између терористичких група и криминалног света чине ове групе не само компликованијим, него опаснијим и јачим. Мајкл Браун је напоменуо да је 19 од 43 назначене стране терористичке организације (ФТО) дефинитивно повезано са глобалном трговином наркотицима, а до 60 посто терористичких организација сумњиче се да су повезане на неки начин са трговином наркотика (Jacobson, 2009).

Веза између Авганистана и мака постоји већ хиљадама година. Међутим, само у последње три деценије земља је постала одговорна за неговање већине светског опијума. Катализатори који су створили ово повећање у укупној производњи Авганистана, и самим тим проценат укупне светске прои-

³ Пасас (*Passas*) наглашава да се у већини случајева ове групе не укључују дрогу током почетне фазе њихове борбе. Међутим, услед све већег броја кадрова и операција, током фазе проширења, ова нужност их приморава да се укључе у трговину. Њихов успех у смислу проширења односи се на захтеве финансирања организације, а као последица тога, мрежа између илегалне трговине дрогом и тероризма привукла је велику пажњу и концептуализовала термин „нарко-терористи“.

⁴ Роган (2011) наводи да „колумбијски наркодилери, као што је Пабло Ескобар, били су богати криминалци, али не и побуњеници. Снага и новац су им били изнад свега. Када је једна група ослабљена или угашена, постоји још једна организација која брзо попуњава празнину. У колумбијским ратовима о дрогама, окончање нарко-картела убило је велики број својих лидера, а остали чланови били су затворени. Мексички картели за наркотику су тада били у могућности да преузму контролу изазваног вакуумом у колумбијском руководству и наставили су да гурају тржиште дроге у САД. Залман (2009) даље пише да је нарко-тероризам насиље које воде картели за наркотику како би се извукле политичке концесије од владе (Durbin, 2013).

⁵ „Када погледате Ал-Каиду, коју је Исламска држава преузела у Ираку, они су шверцовали хероин и дијаманте“, „Исламска држава је од скоро стекла пуно имовине, међутим они су прије раније у великој мери користили илегалне трговачке тактике и вероватно их је тешко зауставити“, додају они. Према извештајима шпанске недавно успостављене владине обавештајне службе и антитерористичке јединице ЦИТЦО, 20% процената затвореника у Шпанији који су под сумњом да раде са Исламском државом и другим цихадистичким групама, раније су издржавале затворске казне за кривична дела попут трговине дрогом или фалсификовања докумената.“Кријумчарење дроге, оружја, чак и алкохола је забрањено у исламу, тако да је ИСИС-у то изговор за борбу против већег цихада“.

зводње у земљи су троструки: (1) континуирано ратовање и грађански сукоби; (2) историјско одсуство легитимне централизоване владе и (3) ефикасне кампање савременог занемаривања у другим деловима света. Осим тога, након инвазије 2001. године, прва два елемента су се погоршала, а четврти елемент, „брак погодности“ између побуњеничких снага и индустрије опијата, постао је приступачнији⁶ (Narco-Terrorism in Afghanistan, 2017). Како се потрошња хероина недавно повећала широм света, новине су навеле сличан пораст производње опијума у Авганистану, који производи око 90% хероина који се конзумира широм света. Према подацима УН, у 2014, култивација мака достигла је највиши ниво још од 1930-их година, а многе студије предвиђају да ће земља остати главни извор опијума у наредним годинама. Због недостатка стабилне и централизоване владе, земља је била савршен кандидат да постане следећи произвођач екстензивног мамца⁷ (Simon, 2015). Срушени талибански режим је био повезан са трговином опијума у Авганистану, а само током периода када су Талибани били на власти, производња опијата се брзо повећала до 2000. године. У то време, Авганистан је учествовао у снабдевању скоро 3/4 светског опијума и цене су достигле ниску тачку због превелике потрошње. Талибани су наметнули забрану мака који је свео производњу на нулу у Авганистану и изазвао повећање цена опијума под контролом талибана како би брзо растао, што се учинило неподвижним талибанима⁸ (Dugbin, 2013).

⁶ Од инвазије на Авганистан 2001. године и укидања забране опијума талибанима, производња опијата у Авганистану порасла је са 70 процената укупне глобалне производње илегалног опијума на 92 посто данас. Ово повећање се десило у поређењу са опадањем безбедносне ситуације која је уследила због инвазије 2001. године у земљи. Лоши односи између терористичких организација, насиља, децентрализоване управе и сиромаштва који су постојали пре глобалног рата против тероризма у Авганистану, спојили су се у стварни систем који управља системом наркотероризма. Импликације овога су озбиљне и за дугорочне циљеве Авганистана и Америке. Корупција, незакоње, нестабилност, насиље и људска патња доприносе и резултирају из преципитног пораста производње опијума и производње дроге и трговине људима. Стога, покушавајући да подстакну побуну под вођством Талибана и Ал Каиде и да успоставе стабилну и ефикасну владу у Авганистану, морају постојати и ефикасније и друштвено свесније мере предузете за отклањање свеобухватне дистрибуције наркотика. Председник Авганистана је изјавио: „Питање дроге ће одредити будућност Авганистана. Нећемо успети као држава на крају и ми ћемо се вратити у руке тероризма“.

⁷ У извештају Канцеларије УН за борбу против дроге и криминала (УНОДЦ), „пораст узгајања опијата се десио паралелно са смањењем одгајања мака за 87 одсто у златном троуглу југоисточне Азије“ састављеног од Лаоса, Тајланда и Мјанмара. Повртарство мака је почело у Пакистану, међутим, САД су у земљу пустиле 100 милиона долара како би помогли у искорењивању опијума. Као што је објаснио Ахмед Рашид, аутор књига „Талибан и спуштање у хаос“, 1999. године, „Пакистан је постао практично без дрога, док се производња опија померила у Авганистан, сада под талибанским режимом“. Производња је порасла на 2.800 тона 1997. године. Ахмед Рашид пише да су „након три узастопне бамбус културе талибани одједном забранили култивацију мака у 2001. години. Оштра забрана наметнута пољопривредницима, је била веома ефикасна - производња опијата те године пала је на само 185 тона - и била је названа“ најефикаснијом акцијом сузбијања дрога у модерној историји.

⁸ Уједињене снаге самоуправе за Колумбију (АУЦ) ослањају се на трговину нелегалним дрогама за 40-70 посто свог прихода. Али терор који је повезан са дрогом превазилази дела терористичких организација. Многе организације за трговину дрогом укључују дела која би већина људи сматрала терорима. То укључује грозно јавно убијање невиних, великих бомбардовања намењених застрашивању влада, киднаповању и мучењу

Везе између терориста и криминалаца, који користе рупе у спровођењу закона и тиме слабе безбедносне структуре, све више постају норма у данашњем транснационалном окружењу. Овај стратешки савез тероризма и криминала, ефективно описан као „терористички криминал“, користи предности транснационалних мрежа, дозвољавајући илегалним актерима да превазиђу традиционалне или регионалне сфере утицаја. У неким деловима света који немају јаку централну власт, и тероризам и злочин постају „средство за ратовање без декларације“. Криминалне и терористичке мреже успевају и подржавају ситуације конфликта „ниског интензитета“, које даље погоршавају вакуум који постоји у међународном спровођењу закона (Howard, Traughber, 2008). Ово је постао глобални феномен и постаје све јасније да је наркотероризам главна претња стабилности Мексика, Перуа, Пакистана и других земаља. Ово светско питање значајно угрожава САД. Пошто стране терористичке организације постају све интензивније укључене у трговину дрогом, појављују се хибридне, иностране терористичке организације које су се претвориле у једну делимичну терористичку организацију, један дио глобалног картела наркотика (Thomas, 2009). Током 90-их година, наркотероризам је коришћен да разради разне сложености трговине илегалним дрогама и све већег насиља и идеологије повезане са овом све учесталијом појавом (Haupt, 2009). Могуће је тврдити да постаје све теже разликовати међународне терористе од транснационалних криминалаца. Обе групе деле заједничке оперативне и организационе карактеристике и чини се да су њихове акције све више нејасне (Alda, Sala, 2014).

Симбиоза између организованих криминалних група и терориста: савези у циљу стицања профита

„Смртоносни“ савез између криминалних синдиката и терориста постаје изузетно алармантан због близине операција и могућности ресурса оба ентитета. „Сарадња моћних картела као што су Лос Зетас и терористичке организације попут Хезболаха, који желе присуство у Северној Америци, у САД или у близини, спречавају компаније САД да обављају послове у Мексику и не би требало да остану непримећени“. Хезболах⁹ и Иран су се концентрисали на обезбеђивање присуства у Латинској Америци током протеклих девет година где је фокус био на формирању односа са мексичким картелима дроге и успостављању база уз помоћ картела. Мексички картели су стекли опасног савезника сврставајући се уз Хезболахову ствар (Valencia, 2014). У многим аспектима,

⁹ Након успостављања Хезболаха почетком 80-их година прошлог века - регрутовање у великој мери од кључних племена и породица Бека Валеи - користило је религиозни едикт, или фатву, објављену средином 80-их, пружајући религиозно оправдање за иначе нечисте и недозвољене активности трговине дрогом. У Фатви се наводи: „Ми правимо дрогу за Сагану - Америку и Јевреје. Ако их не можемо убити пиштољем, па ћемо их убити дрогом“. Према извјештају ФБИ-а који је у новембру 2008. године декласификован, „духовни лидер Хезболага „[име је редирирано у декласификованом извјештају]“ изјавио је да је трговина дрогом нужно морално прихватљива (Hezbollah narco-terrorism, 2014).

пораст транснационалног организованог криминала у 90 им годинама и променљива природа тероризма произвела су две традиционално одвојене појаве које су почеле да откривају многе оперативне и организационе сличности. Сигурност, као резултат тога, сада треба посматрати као мешавину традиционалних и нових претњи, који међусобно комуницирају и међусобно конвертују. У овом контексту постоји континуум криминала и терора (Gomis, 2015). Исламски екстремисти у САД - који представљају шпанске држављане - су у партнерству са насилним мексичким бандама за финансирање терористичких мрежа на Блиском истоку, наводи се у извештају Управе за спречавање шверца дроге.¹⁰ „Пошто трговци дрогом и терористи раде у тајном окружењу, обе групе користе сличне методологије за функционисање....обоје подржавају „олакшице“ и један су од кључних елемената који могу допринети успешној реализацији катастрофалних догађаја од стране терориста“, навео је поверљиви извештај, до чије копије је дошао Вашингтон тајмс (Terrorists teaming with drug cartels, 2007).

Када је криминализација финансирања тероризма првобитно била адресирана у 8. међународном инструменту кроз Међународну конвенцију о сузбијању финансирања тероризма 1999. године, аутори нацрта су се суочили са изазовом успостављања режима који би криминализовао финансирање дела који претходно није дефинисан на свеобухватан начин. Доношење финансирања тероризма као правног прекршаја одвојено од актуелног акта о тероризму даје властима много већа овлашћења за спречавање тероризма. Неки од њих сматрају да су терористичка дела (и њихово финансирање) политички оправдана њиховим циљевима. Ова перцепција еродира политичку вољу да се бави финансирањем тероризма, одвраћа пажњу од чињенице да је то злочин и отежава ефикасност међународних и националних напора у борби против тероризма и његовог финансирања (Working Group Report Tackling, 2009). Догађаји од 11. септембра су очигледно скренули повећану пажњу ка терористичким организацијама и сходно томе концепт наркотеризма је детаљно испитан. Од ФАРЦ-а у Колумбији до ИРА-а у Ирској и ПКК-а у Турској, методе наркотеризма користе различите терористичке организације и нарко-картели.¹¹ Како је глобализација омогућила међусобно повезивање светских тржишта, она је такођер омогућила глобалну трговину на незаконитом тржишту. Као резултат

¹⁰ У извештају из 2005. описана је текућа шема у којој је описана сарадња и повезаност више источних земаља у трговини дрогом и терористичких ћелија које послују преко терористичких мрежа преко фондова САД, помажући тако мексичким картелима са високо софистицираним путевима трговине. Ове терористичке групе, или спавајуће ћелије, укључују људе који говоре арапски, шпански и хебрејски и, у већини случајева, не изазивају никакве сумње у својим заједницама. „Врло је вероватно да било који будући“ терористички догађај „попут оног од 11. Септембра у САД може олакшати, умишљајно или несвесно, трговцима дрогом који раде на обе стране граница САД и Мексика“, наводи се у извештају ДЕА.

¹¹ Недего пре 9/11 колумбијски званичници ухапсили су три ирска држављана који су путовали у Колумбију. Испоставило се да су они били експлозивни стручњаци Ирске републичке армије (ИРА) и обучавали су ФАРЦ о стварању и извршењу минобацачких напада. ФАРЦ је платио више од 2 милиона долара за обуку коју је пружила ИРА, а ФАРЦ је 2002. године користио ову обуку за покретање минобацачког напада на председничку инаугурацију председника Урибеа.

тога, створене су везе између различитих криминалних група у којима се трговина дрогама све више користи за финансирање операција терористичких организација и криминалних група (Holmberg, 2009).

Први и основни ниво односа између организованог криминала и тероризма јесте савез и ови савези постоје на оба краја континуума: криминалне групе које формирају савезе са терористичким организацијама, и терористичке групе које траже савезнике са криминалним организацијама. Природа савеза између ових група варира и може укључивати једнократне, краткорочне и дугорочне односе. Осим тога, савези укључују везе успостављене из различитих разлога као што су тражење стручног знања (тј. прање новца, фалсификовање или стварање бомби) или оперативна подршка (тј. приступ правцима кријумчарења). У многим аспектима формације савеза су сличне односима који се развијају у оквиру легитимних пословних поставки. Како Лоуис Схеле сажето напомиње са посебним освртом на организовани криминал, „сарадња са терористима може имати значајне користи за организоване криминалце дестабилизацијом политичке структуре, поткопавањем закона и ограничавањем могућности за међународну сарадњу“.

Поред релативно једноставних савеза заснованих на пружању одређених услуга, појавиле су се и софистицираније везе између криминалних и терористичких група. Ово је најбоље показано у међународним операцијама кријумчарења које покрећу разне производе од нелегалних наркотика, оружја и људског терета, између земаља и континента¹² (Makarenko, 2004).

Закључак

Из горе наведеног, очигледно је да су дроге и терор различити феномени. Иако се не могу повезати, не треба их ни третирати као идентичне појаве. Изгледа да су ови резултати у складу са аргументом који се односи на трговину недозвољеним дрогама, користећи уобичајене, иако контроверзне, стратегије за борбу против корупције, донеће сигурност у односу на претњу коју представља тероризам. Ослобађајући терористичке групе значајног извора финансирања, у циљу обезбеђивања илегалне трговине наркотицима, и побољшањем полицијске и државне контроле над географским подручјима која се користе за узгој дроге и трговине људима, преко граница, производа, званичници за борбу против тероризма могу се надати да ће се смањити како међународне, тако и домаће терористичке активности. Терористичка организација и глобални картел наркотика деле многе заједничке особине. Оба се супротстављају суверенитету националне државе, најбоље функционишу у незавршеним просто-

¹² Нпр., Исламски покрет Узбекистана ступио је у стратешке односе са авганистанском мафијом за дроге и криминалним групама из Централне Азије како би се осигурало да се пошилике хероина могу безбедно транспортовати између Авганистана и Руске Федерације и Кавказа. Постоје и бројни наводи који указују на то да су милитанти повезани са Ал Каидом успоставили везе са босанским криминалним организацијама како би успоставили пут за трговину херином из Авганистана у Европу преко Балкана

рима, зависе од обостраних сарадника у сенци, не поштују људска права, ослањају се на знаке организованог криминала, као што су корупција, застрашивање и насиље, и високо софистициране организације које послују са најновијом технологијом. У многим државама постоје закони о капиталним дрогама и осумњичени за дроге су подвргнути непоштеним суђењима у специјализованим судовима или притварању без одговарајућих гаранција од стране бројних влада, упркос снажној критици заговорника људских права. Разумевање континуума злочина и терора проширује сигурносне алате које држава може користити како би одговорила на све веће претње транснационалног организованог криминала и тероризма. Потврђујући и континуирано пратећи континуум криминала и терора, јер се односи на еволуцију динамике транснационалног организованог криминала и тероризма, имаће експлицитан утицај на формирање контра-терористичких и антикриминалних политика. Стога симбиоза криминала и тероризма покушава да нагласи важност преклапања контра-терористичких и анти-криминалних политика као начина формулисања ефективног државног одговора како на претње, тако и на периодичне конвергенције. Штавише, иако нема сумње да неки приходи од трговине забрањеним дрогама допринесе делимично финансирању неких терористичких акција, трговина дрогом је још увек далеко од главног извора финансирања глобалног тероризма. Заиста, јасно је да терористи и трговци дрогама имају различите дугорочне циљеве које треба узети у обзир у методама које се користе за њихово супротстављање. Стога, борба против трговине дрогом не мора нужно бити једнака борби против тероризма, иако „нарко-тероризам“, који је представљен као претња одређених интересних група, вероватно легитимира и ојачава неуспел глобални рат против дроге.

Сматра се да су разне терористичке групе имале користи од трговине опијумом, било од финансирања или директног учешћа и продаји опијата. Криминалне организације и терористичке мреже раде са сличним организацијским структурама. Ове организације користе незаконита средства као што је мито за добијање моћи и утицаја, делују унутар хијерархије која изолује лидере од криминалне контроле и може се прилагодити променљивим околностима. Главно истраживачко питање ове тезе је како се могу смањити средства терористичке организације која се покреће путем трговине дрогом? Да би се одговорило на ово питање, најпре ће се анализирати у којој мери терористичке организације користе трговину дрогом како би прикупиле средства, а затим идентификовати слабе и рањиве везе у терористичким системима за трговину дрогом.

Глобални безбедносни аналитичари су детаљно испитивали везе између терористичких мрежа и међународне трговине дрогама. Након глобалне процене ризика, теоријски аргумент предлаже усвајање макроекономског приступа у оквиру глобалног управљања ризицима у евалуацији, праћењу и спровођењу политике за ефикасно борбу против изазова глобалног наркотероризма. Ако заиста желимо да добијемо рат против тероризма, морамо наставити и проширивати нашу посвећеност смањивању свих извора финансирања тероризма, укључујући и трговину дрогом. Тиме ће се не само прекинути

важан извор финансирања терориста, већ и смањити количина илегалних дрога која трује наше заједнице. Многи посматрачи сматрају да терористичке групе и транснационалне криминалне мреже деле многе исте карактеристике, методе и тактике. На крају треба признати да је трговина дрогом и наркотеризам као друштвени феномен, практично неуништива у садашњем времену. Међутим, заједничким напорима свих учесника у антитерористичким активностима, могло би се постићи позитивни резултати у борби против наркотеризма и тиме у великој мери смањити претња националној сигурности једне државе. У раду се могло видети да веза између транснационалног организованог криминала, тероризма и илегалне трговине дрогама представља озбиљну претњу за владу, друштво и економију земаља, јер може довести до расипања значајних ресурса, корупције Владе и дестабилизује економије. Тиме подручје државе постаје жртва терористичких и организованих криминалних група и постаје средиште за трговину људима (нарочито оружје и дрога), директно угрожавајући свет и европску безбедност.

Због огромне финансијске користи од илегалне трговине дрогом, терористичке организације могу да стекну софистицирана оружја и наставе своје илегалне активности. Веза између терористичких организација и илегалних дрога морају бити укинута да би се борба против тероризма била ефикасна. Склапање између терористичких и криминалних група узима различите степене интеракције, а неке терористичке групе су се чак потпуно претвориле у транснационалне криминалне организације, наглашавајући профит, а не политику. Међутим, тешко је пронаћи тешке доказе за приписивање трговине дрогом терористичким групама. Често наводно укључивање терориста своди се на криминалца који је ухапшен због кривичних дела везаних за наркотику, који су заправо чланови или сарадници терористичке групе. Стога је вероватно да у бројним истраживањима о дрогама могућност терористичке везе није откривена или је запостављена. С обзиром на истрајност међународних изазова везаних за трговину дрогом, друге врсте недозвољене трговине, организовани криминал, корупција, слаба управа и тероризам, развијају све сложеније разумевање проблема у целини, и биће тешко пронаћи одговор на овај проблем и решити га на одговарајући начин. Нарације и политике рата о дрогама и рату против тероризма све више се препознају као неадекватне, али још много тога остаје да се учини у правцу избалансиранијег, свеобухватнијег и ефикаснијег сета политика.

Литература:

1. Alda, E and Sala, J. (2014). Links Between Terrorism, Organized Crime and Crime: The Case of the Sahel Region. *Stability: International Journal of Security & Development*, 3(1): 27, pp. 1-9, DOI: <http://dx.doi.org/10.5334/sta.ea>
2. Gomis B. (2015). Demystifying 'Narcoterrorism', in *Counterterrorism: Reassessing the Policy Response* (Benoît Gomis, CRC Press, July 2015), Policy Brief 9

3. Bjernehed, E. (2004). Narco-Terrorism: The Merger of the War on Drugs and the War on Terror, *Global Crime* Vol. 6, No. 3&4, , pp. 305–324 DOI: 10.1080/17440570500273440, 2
4. Durbin K. (2013). Terrorism and Drug-Related Terror, *Global Security Studies*, Winter 2013, Volume 4, Issue 1 16 International Narco-Terrorism and Non-State Actors: The Drug Cartel Global Threat
5. Durnago E. (2009). The Role of Drugs in Terrorism and Organized Crime, *Ankara bar review* , 53,54
6. Gallahue, P. (2011.) ‘‘Narco-Terror: Conflating the Wars on Drugs and Terror’’, str. 174-187, *Essex Human Rights Review* 8.
7. Hartelius, J. (2008). "Narcoterrorism." Swedish Carnegie Institute. <http://www.ewi.info/pdf/Narcoterrorism%20FINAL13FEB.pdf>
8. Haupt D. (2009). Narco-Terrorism: An increasing threat to US National. Security, USAF Master's Thesis, Joint Forces Staff College
9. Hizbullah narco-terrorism A growing cross-border threat (2004). *Global Crime* Vol. 6, No. pp. 129–145 *The Crime–Terror* 130-132
10. Holmberg, J. (2009). Narcoterrorism. PUBP 710, (<http://policy-tracc.gmu.edu/resources/publications/studentforum/HolmbergNarcoterrorism.pdf> (accessed 28.05.11)).
11. Howard P. Traughber C. (2008). The ‘‘New Silk Road’’ of Terrorism and Organized, Crime: The Key to Countering the Terror-Crime, *Nexus*
12. Illicit drug trafficking and narco-terrorism in south east and east Asia, 173, Chapter 4
13. Ionas A., Kristina I. Financing Terrorism by Means of Drug Trafficking, 26, ISBN: 978-960-474-291-2
14. Karaman, H.(2012). Terrorism and its Financial Sources. Retrieved from <http://www.sstrategicoutlook.com> on May 20, 2013
15. Khan K. (2013). Cutting the link between drugs and terrorists: countering major terrorists – financing means, master tassis,
16. Levesque, N. (2012). "Fighting Narcoterrorism: A Counter Narcotic Approach to Homeland Security". Master in Management for Public Safety and Homeland Security Professionals Master's Projects. Paper 8.
17. Levitt M., Jacobson M. (2009). Countering Transnational Threats Terrorism, Narco-Trafficking, and WMD Proliferation, Editors Policy Focus, Washington Institute for Near East Policy
18. Makarenko, T. (2004). The Crime–Terror Continuum: Tracing the Interplay between Transnational Organised Crime and Terrorism, *Global Crime* Vol. 6, No. 1.
19. Mc Dermott J. (2001). The IRA and the Colombian connection in Bogota and Toby Harnden in Washington <http://www.telegraph.co.uk/news/uknews/1337467/The-IRA-and-the-Colombian-connection.html>
20. Myers, C. (2013). Insurgency, terrorism, and the drug trade, (Research Assistant, ICT)
21. Narco-Terrorism in Afghanistan: Counternarcotics and Counterinsurgency *International Affairs Review*, <http://www.iar-gwu.org/node/39>
22. Narco-terrprosm: international drug trafficking and terrorism-a dangerous mixhearing, before committee on the judiciary US senate one hundred eight congress, first session, 2003, S. H RG . 108–173, Serial No. J–108–1
23. Nevirko D. (2017). Narcoterrorism as a Threat to the National Security of the Russian Society *Journal of Siberian Federal University. Humanities & Social Sciences* 2 195-204, 10
24. Piazza J. (2011). The illicit drug trade, counternarcotics strategies and terrorismm, *Public Choice* (2011) 149:297–314, DOI 10.1007/s11127-011-9846-

25. Rollins J., Wyler L. (2013). Terrorism and Transnational Crime: Foreign Policy Issues for Congress, CRS Report for Congress Prepared for Members and Committees of Congress
26. Rollins J., Sun L. Wyler M., Rosen S. (2010). International Terrorism and Transnational Crime: Security Threats, U.S. Policy, and Considerations for Congress Analyst in International Crime and Narcotics Congressional Research Service 7-5700 www.crs.gov R41004, 3
27. Sharkov D. Islamic state use drug trade to bankroll their jihad, <http://www.newsweek.com/islamic-state-use-drug-trade-bankroll-their-jihad-says-spanish-intelligence-278465>
28. Simon M. (2015). The Drug Trade in Afghanistan: Understanding Motives behind Farmers' Decision to Cultivate Opium Poppies Foreign Policy Journal Asia Pacific, Essays <https://www.foreignpolicyjournal.com/about/>
29. Steinitz M.(2001).The Terrorism and Drug Connection in Latin America's Andean Region U.S. Department of State's National Foreign Affairs Training Center for a seminar on "Anti-Narcotic Efforts in the Western Hemisphere," U.S. Department of State
30. Terrorists teaming with drug cartels (2007). The Washington Times - <http://www.washingtontimes.com/news/2007/aug/8/terrorists-teaming-with-drug-cartels/>
31. Thomas J. (2009).Narco-Terrorism: Could the Legislative and Prosecutorial Responses Threaten Our Civil Liberties? Wash&Lee, rev. 1888
32. Valensia D. (2014). The Evolving Dynamics of Terrorism: The Terrorist-Criminal Nexus of Hezbollah and The Los Zetas Drug Cartel", Fall 2014 INSS 5390, 4
33. Working Group Report Tackling the Financing of Terrorism, The World Bank International Monetary Fund United Nations Office on Drugs and CrimeUnited NationsNew York, CTITF, 2009

NARKO TERRORISM: DRUG TRADE AS A FORM OF FINANCING OF TERRORIST ACTIVITIES

Summary: Terrorists have always been constantly looking for ways to finance their illegal activities and costly attacks through illegal means such as drug trafficking. The paper describes the link between drug trafficking and terrorist activities, examples of transactions between different types of criminal, terrorist organizations, and narcotics suppliers and weapons. This will analyze the trends in such transactions and the implications and structure of relationships formed by the types of groups being considered. Both entities are dangerous and very unstable actors in the world of global trade and global security. The state of drug trafficking in the world will be presented where factors that undermine the national security system are examined and justified the need for cooperation between law enforcement agencies and competent authorities of foreign countries to combat illegal drug trafficking. It will also review global narco-terrorism and its theories and empirical benefits for different groups for this form of terrorism in different regions in order to provide a global assessment of the risks and relationships of these groups with international narcotics trafficking.

Key words: drug trafficking, terrorism, financing, national security